

Souhrn názorů účastníků 2 konferencí ČSOS ohledně práce s mládeží a souvisejících témat

V závěru roku 2017 proběhly dvě akce ČSOS s tematikou tréninku mládeže, jejichž účastníci v rámci programu vyjádřili formou dobrovolné ankety své názory a podněty. Obě ankety proběhly v rámci diskuse po prezentaci Jiřího Hlaváče na těchto akcích o důležitosti motivace (nejen mládeže) a možnostech jejího zvyšování v českém OB ([slidy viz Příloha 2](#)). Šlo o tyto dvě akce organizované ČSOS:

1) **Konference k dorostu v Hradci Králové** (4-5.11.2017). Zúčastnilo se jí 23 svazem pozvaných účastníků - členové předsednictva sekce OB + trenéři RD a JRD + členové Komise talentované mládeže (KTM).

2) **Seminář trenérů a rozhodčích ve Šternberku** (24-26.11.2017). Ankety a diskuse po prezentaci se zúčastnilo zhruba 60 účastníků semináře (předsednictvo sekce OB + členové soutěžní komise chyběli, neb měli svá jednání).

V anonymních anketách na obou akcích bylo **sebráno celkem 165 názorů a podnětů** účastníků (101 v HK, 64 ve Šternberku). Názory byly barvami papírků rozlišeny takto:

- žluté papírky = nové nápady či inspirace co dělat
- zelené papírky = co funguje (fungovalo), co třeba zachovat či obnovit
- oranžové papírky = co funguje částečně, co třeba modifikovat či vylepšit
- červené papírky = co nefunguje, v čem je třeba nepokračovat, zrušit či zásadně změnit

Všechny sesbírané názory lze nalézt v Příloze 1 (soubor „[CSOS-ankety-nazoru-HK+Sternberk-Jiri-Hlavac—zdrojova-data.xlsx](#)“), rozříděné dle akce, barev, hlavního tématu a podtématu. Jako hlavní témata se při analýze názorů zjevila tato (v závorce počet názorů v HK / ve Šternberku / celkem):

- Metodika (31 / 8 / 39)
- TSM, STM, VD, mezinárodní závody (25 / 5 / 30)
- Trenéři + trénování + JRD (16 / 5 / 21)
- Motivace (10 / 16 / 26)
- Komunikace + Marketing (8 / 20 / 28)
- Soutěže (6 / 6 / 12)
- Podpora z centra (4 / 2 / 6)
- Jiné (1 / 2 / 3)

Na akci v HK dominovala témata kolem **metodiky** (přes 30% odevzdaných názorů), následovaná tématy kolem **TSM, STM, Výběru dorostu** (dále jen VD) (25%), **trenérů a JRD** (15%), což odpovídá hlavnímu zaměření této akce. Ve Šternberku převažovaly žluté papírky (30 ze 64, tj. 47%) plné super nápadů. Dominovala témata kolem **komunikace a marketingu** (31%) a **motivace** (25%). Spontánně se zde objevilo i dost názorů ohledně **chybějící metodiky a podpory trenérů** (13%, což při přepočítání na počet trenérů v auditoriu ve Šternberku vyjde kolem 30% - stejně jako v HK).

Poznámka zpracovatele: *Děkuji mnohokrát za každý jednotlivý názor! Některé však bylo nutno mírně zkrátit, aby se vešly do rozumně velkých kolonek v XLSX souboru. Snaha byla zkracování udělat bez jakékoliv ztráty významu. U některých názorů nebylo úplně snadné je přečíst. Tam, kde to opravdu nešlo je text doplněn třemi otazníky („???“). Za jakékoliv zkrácení textu některých názorů nebo opomenutí nějakého důrazu v něm se předem omlouvám.*

Hlavní poselství shromážděných názorů

Přestože byly názory sebrány jen na dvou akcích, spontánní názory na většinu témat ukazují, že témata jsou napříč členskou základnou OB vnímány překvapivě podobně a občas se dokonce názory i opakují. Ačkoliv nejde o reprezentativní průzkum, stojí (nejen dle mého názoru) zjištěné závěry za podrobnější seznámení a širší diskusi v OB komunitě - a v případě širší shody na potřebě jejich implementace určitě řada z nich stojí i za námahu spojenou s jejich zavedením do OB praxe.

Jednotlivá hlavní témata jsou stručně shrnuta níže včetně přehledu nejzajímavějších názorů. Pořadí hlavních témat je zvoleno dle toho, jak moc se jednotlivá témata ukázala v anketě jako důležitá k řešení (hodnoceno počtem názorů bez započtení zelených papírků – viz. řádek 57 v tabulce č.4 na listu „soucty“ v Příloze 1). Názory, které vyvstaly z ankety a/nebo diskuse jako nejvíce rezonující, jsou podtrženy. V některých případech je text doplněn i informací, co se objevilo v diskusi, příp. poznámkou zpracovatele.

1) Metodika (a podpora trenérů)

byla jednoznačně nejzásadnějším tématem, zejména v HK. Ve Šternberku bylo k těmto otázkám znatelně méně názorů, neb trenérů zde bylo 2x méně než rozhodčích. Zmiňováno je zejména:

- Nedostatek (eventuálně ne úplně snadná dostupnost) kvalitních a aktuálních metodických informací a školení
- Nedostatečná podpora předávání a sdílení trenérských zkušeností (chybí trenérské a metodické weby, kvalitní semináře, diskusní fóra, atd.)
- Vytvoření jednotného systému („kuchařky“ ze které se dá vyjít)
- Podpora trenérů se vším tím úzce souvisí (je to vlastně totéž téma, jen z druhé strany)

Všemi názory se jako červená niť vine, že tyto 4 oblasti jsou momentálně hlavním limitujícím faktorem většiny trenérů (zejména začínajících a těch, kdo by možná začali trénovat) a nedostatky v této oblasti přímo dopadají na úroveň práce s OB mládeží.

Poznámka zpracovatele: *Osobně si myslím, že jakmile tyto 4 body vyřešíme, objeví se ještě pátý a šestý – nedostatek praxe a osobní zábrany typu „bojím se, abych něco nezkazil(a)“. Nicméně věřím, že v kolektivu OB trenérů toto oboje bude překonatelné díky fungujícímu bodu „předávání a sdílení trenérských zkušeností“ a také díky kamarádské výpomoci trenérů mezi sebou.*

Anketa jednoznačně potvrzuje, že:

- Tato oblast momentálně vyžaduje největší péči a pozornost ČSOS, pokud se jako sport chceme v práci s mládeží pohnout kupředu
- Investovat lidský čas a svazové či jiné peníze do metodiky je jednoznačně posun správným směrem a trenéři to jistě ocení (a s nimi časem možná i celá členská základna OB)
- Aktuálně viditelné výsledky práce svazových metodiků (metodik na půl úvazku + trenér JRD Pavel Košárek, předsedkyně komise rozvoje OB Kristýna Skývová a předseda metodické komise Dan Wolf) určitě padnou na úrodnou půdu, neb přesně souhlasí s kroky, po nichž účastníci obou anket volali – konkrétně jde o "Příručku pro trenéry T3" + nová odrážka "Metodika" na svazovém webu (už je tam i spousta zajímavých odkazů a materiálů) + čerstvé materiály k tématu "OB do škol" (více k OB ve školách viz kapitola Komunikace a Marketing);

Poznámka zpracovatele: *Jakkoliv věřím potenciálu Pavla Košárka a tomu, že mnohé zvládne (a držím mu maximálně palce), tak se současně domnívám, že pouhého půl pracovního úvazku (nebo kontrakt Kristýny Skývové vypršel koncem roku 2017) na dohnání tak velkého dluhu v metodice, jaký aktuálně v OB a práci s mládeží máme, nestačí.*

2) Motivace + systém soutěží (změny podporující motivaci mladých)

Témata kolem motivace mládeže, trenérů, rodičů a klubů zarezonovala silně jak v HK, tak i ve Šternberku (a to jak v anketě, tak i v diskusi) a řada názorů je velmi inspirativních. Do tohoto komentáře přidávám i názory a podněty z tématu „Soutěže“ týkající se změn v systému soutěží, které by mohly přispět ke zvýšení motivace mladých. V této oblasti za inspirativní **pro další diskusi a rozpracování považují tyto názory:**

- Zvětšení atraktivnosti závodů, zejména pro mladé závodníky i diváky (více kontaktních závodů, divácky napínavých, s TV/Internetovým přenosem, s GPS trackingem, ...)
- Modernizace soutěžního systému – jeho výrazné „zeštíhlení“ a zjednodušení (včetně zkrácení doby nutné k propracování se do nejvyšších soutěží)
- Dobrá parta jako základ úspěchu v dorostu (ať už úspěch definujeme výsledky nebo setrváním závodníků u OB)
- Problémem není ani tak motivace dětí, ale nábor dospělých. Pokud Ti budou, tak už děti namotivují. (většinou bude stačit jim jen lehce poradit, jak na to...)
- Demotivace k trenérské práci na „o-periferiích“, mj. díky systematickému odsávání talentů z malých oddílů do velkých (viz. poslední dva body v následující kapitole o TSM)
- Správná vnitřní motivace u dorostu vzniká daleko dřív (v pubertě už je pozdě) – proto klíčem k úspěchu v dorostu a juniorech je dobrá práce s žactvem (do 12-13 let) a probuzení jejich fyzických schopností a k tomu i lásky ke sportu a pobytu v přírodě.
- Tlak na výkon v mladším věku vede ke ztrátě motivace a touhy se zlepšovat v dorostu, kdy začne být trénink náročnější a kolem je řada jiných „zábav“.

Diskuse i anketa prokázaly, že v OB máme velkou sílu aktivních a motivovaných jedinců. Jen o sobě často nevědí a nemají společný cíl. Pokud je budeme schopni podpořit a koordinovat v tom, co by rádi dělali nebo čím mohou přispět, zvládnou jako celek pro OB hodně dobrého vykonat.

***Poznámka zpracovatele:** Víím, že slovo „motivace“ může být za určitých okolností vnímáno nejasně či zprofanovaně. Nenašel jsem však zatím lepší výraz pro to, co jsem jím chtěl v prezentaci i zde vyjádřit. Přivítám nápady, jak lépe (a pokud možno jedním slovem) vyjádřit to, co mám na mysli.*

3) Fungování TSM, STM, JRD a případná obnova VD + téma trenérů

Na konferenci v HK byly tyto okruhy druhým nejvýznamnějším tématem (25% názorů se týkalo TSM, STM, obnovy VD a mezinárodních závodů a 15% se týkalo trenérů TSM, JRD a nedostatku osobních trenérů). Ve Šternberku bylo k těmto otázkám jen minimum názorů, neb šlo vesměs o trenéry T3 z menších oddílů a rozhodčí, kteří jsou zaměřeni na jiná témata.

Anketa odráží (stejně jako diskuse v HK včetně zápisu z ní) velmi rozdílná východiska, stanoviska i doporučení jednotlivých účastníků. **Hlavní poznatky z ankety jsou:**

- Objektivní nedostatek lidí, kteří by chtěli kvalitně trénovat mládež (a jak poukázali rozhodčí, stejně málo je i těch, kdo by chtěli pořádat závody atd.)
- Opakovaně je zmiňována i poměrně malá svazová či jiná podpora této náročné činnosti, zejména v malých oddílech
- Vážným problémem pro menší oddíly a rozvoj OB celoplošně je „vysávání talentů“ většími a mega-oddíly (pro nezúčastněné: Zřetelný názorový rozdíl v diskusi panoval zejména mezi malými a menšími oddíly na jedné straně a několika silnými „mega-oddíly“, které těm menším vysávají talenty a zabraňují tak nepřímo jejich rozvoji)
- Obnova Výběru Dorostu (idea trenérů převážně ze středně silných oddílů a TSM) v anketě i diskusi v HK ukázala zásadně odlišné názory. Určitě by se toto téma mělo letos pořádně

vydiskutovat ku prospěchu všech (toto v HK nejspornější téma narazilo na zásadní rozpory jak mezi členy předsednictva sekce OB mezi sebou tak i uvnitř skupiny trenérů zapojených v KTM – zdá se, že zásadní dělicí linie momentálně vede mezi silnými TSM propojenými často s mega-oddíly a ostatními účastníky z menších TSM a menších oddílů).

Poznámka zpracovatele: Cílem by mělo být nalezení takového modelu podpory mládeže a trenérů, který by stimuloval malé, střední, velké i mega-oddíly, stejně jako působil rozvojově na oddíly s minimálním trenérským zázemím, na ty s vlastním poměrně slušným trenérským vedením i na ty s vysoce kvalifikovanou trenérskou skupinou. V diskusích je cítit, že takovýto cíl bude vyžadovat hodně úsilí od všech stran. Dohodnout bychom se ale měli, neb stejně jako u metodiky se všechny pokroky i nedostatky v této oblasti přímo promítají do úrovně práce s OB mládeží a de facto limitují jakýkoliv další pokrok směrem k vyšší masovosti výkonnostního OB sportu i vyšší konkurenceschopnosti našich závodníků na mezinárodním poli.

4) Komunikace a marketing OB směrem k vlastním členům i navenek

Ve Šternberku bylo toto téma v anketě i diskusi jasně nejsilnějším (34% ze všech odevzdaných názorů). Toto téma se objevilo i v anketě v HK, třebaže to nebylo hlavním bodem konference. **Z obou akcí se v této oblasti objevila řada velmi inspirativních názorů.** Dokládají, že je to oblast, kde by členská základna i trenéři přivítali větší svazovou aktivitu. Z těch opakujících se či jinak silných názorů vybírám ty **nejpodnětnější:**

- Zlepšení povědomí společnosti o OB a zvednutí jeho prestiže jako výkonnostního sportu i sportu pro každého, kdo chce zdravě žít
- Chtělo by to aktivně pozicovat OB u veřejnosti jako přírodní sport pro celou rodinu a pro každý věk, s ekologickým přesahem (či dokonce s pozitivním dopadem na přírodu), atd.
- Ještě vyšší a soustředěnější intenzita propagace ob směrem k veřejnosti, především mezi mládeží ve školách
- Rozhodnutí svazu investovat lidský čas a peníze do spolupráce se školami vyšla v anketě jako krok jednoznačně správným směrem. ČSOS v tomto patří jednoznačně chvála za všechny akce tohoto typu – viz. finanční podpora projektu „OB do škol“, každoroční soutěž „Přebor škol v OB“, čerstvá publikace „Orientáční běh do škol – zábavný a výchovný OB“
- Spolupráce s ostatními outdoorovými médii.

5) Ostatní témata (Soutěže, Podpora z centra a Jiné)

I v těchto oblastech se sešlo docela hodně zajímavých a inspirativních nápadů a názorů a neměla by zůstat opomenuta. Za nejpodnětnější považuji:

- Zahájit či zintenzivnit zlepšení vztahů s myslivci a lesáky (myšleno dát tomu centrální svazovou podporu a koordinaci)
- Dát orientáku trvale rozměr charakterního, mravního a výchovného sportu

Další inspirace

Každému, kdo chce získat inspiraci, co vše by šlo v OB zlepšovat (a případně jakými metodami), vřele doporučuji projít si všechny názory z papírků. Možnosti, jak postupovat:

- Dobrým vodítkem pro stanovení priorit jsou součty názorů k jednotlivým tématům a podtématům (viz list „součty“ v Příloze 1)

- Dle mého názoru nejlepším žebříčkem priorit pro ty, kdo si chtějí udělat přehled čemu pomoci v OB nejdříve, jsou součty počtu názorů bez započtení zelených papírků – viz. tabulka č.4 (od řádku 55) v listu „součty“ v Příloze 1.

Přílohy a související materiály

- **Příloha 1: Zdrojová data a základní statistika** v souboru „[CSOS-ankety-nazoru-HK+Sternberk-Jiri-Hlavac—zdrojova-data.xlsx](#)“ obsahující všechny sesbírané názory rozříděné dle barev papírků, témat a podtémat pro každou z akcí. V samostatných tabulkách pak jsou základní statistiky pro obě akce i celkově.
- **Příloha 2: Mapa motivace a náměty do budoucna – podklad k prezentaci Jiřího Hlaváče**, v jejímž závěru probíhaly obě ankety: <https://prezi.com/h0fzjjpb6zzu/dorost-motivace-jak-to-rozhybat-vic/> (webová verze, funkční i na mobilech, ale pro čitelnost doporučuji větší obrazovku). Prezentace shrnuje situaci v OB z pohledu řadového trenéra mládeže a nastiňuje nápady a příklady možností, jak zintenzivnit pozitivní ovlivňování prestiže našeho sportu navenek i ke členům ČSOS a jak pomocí kultivace a zkvalitňování celého prostředí OB (zejména cestou podpory kvalitnějšího a početnějšího trenérského zázemí, zejména v mladším školním věku) působit mj. na motivaci mládeže k aktivnímu pohybu i vrcholovému trénování.
- **Materiál kanadského systému LTAD** (Long-Term Athlete Development) ze slidy č.3 prezentace, shrnující doporučení a metodiku, jak optimálně rozvíjet vztah ke sportu a OB dovednosti s ohledem na vývoj dětí a mládeže (doporučuji k prostudování všem potenciálním trenérům) <http://sportforlife.ca/portfolio-view/long-term-athlete-development-2-1/>

Kontakt na zpracovatele:

Jiří Hlaváč, KOS Tesla Brno

Email: jiri1.hlavac@gmail.com

Zpracováno a rozesláno účastníkům obou konferencí 31.1.2017.